

Arrotegginne

kuida Tallinna Pea-Piibli-kogodusse
ja abbi-kogoduste läbbi pühhad kirjad

meie armsa Ma-rahwale on jäggatud.

1849^{mal} aastal.

Teine jäggo.

Minnewal aastal sai ühhe weikesse ramato läbbi teada antud, kuida pühhad kirjad Piibli-kogoduste läbbi meie Ma rahwale on jäggatud ja kui mitto nisuggust Piibli-kogodust meie maal on seätud. Kül igga mees, kes selle ramatokesse tähhele pan- nia melega luggenu, on moistnud, et helde Issand töeste rohke armoga sedda Piibli-kogoduste tööd ja noudmist on õnnistanud. Sest mitto tuhhat ramatut on sanud müdü ja waestele ilma kingitud, nenda et need, kennel waimo nälga Sum- mala sanna järrele jo olli, omma nälga said kust- tada; ja mitto, kes ei Summala sannast egga omma hinge õnnistussest ei holine ja kelle köht olli nende Summal, et mapeälse asjad noudsid, on sest raskest ja hirmsast patto unnest ja waimo tuimussest üllesärkanud ja hakkanud küesima: „mis pean ma teggema, et ma woiksin õnsaks sada?“ ja sedda möda on nemmad ka hakkanud Issanda armo läbbi sedda ello sanna luggema ja armastama. Ja au ja tänno ja kitust olgo selle helde ja armolisse Is- sandale, et temma omma kallist tootust: „Mio sanna ei pea mitte tühjalt mo jure taggasi tulles, waid

teggema, mis mo mele pärrast on ja korda saatma, mis pärrast ma sedda ollen lätkitanud", ka meie kõrwa kuuldes ja silma nähhes on lastnud töeks miina. Sesamma tähhele panneminne kinnitab meid ifka ueste jälle ses tundmisses, et Piibli-kogodussed ja nende tö ja murretseminne töeste Jummalale mele pärrast on ja et temma neid on seks seadnud ja lastnud korda miina, et sellesinnatse maailma wüürsti woimus saaks waimo walgusse ja töe fanna läbbi murtud, ja et ka neile, kes temma raudiffet ei tahha omma kaela peält ärraheita, saaks tunnistust tehtud sest Jummalale armust Jeesuse Kristusse sees, mis ükspäinis nende hinged woib peästa ja lunnastada iggawessest hukatussest: Kas nemmad sedda tunnistust wasto wötwad iggawesseks elluks, ehk ärrapölgawad iggawesseks surmaks. Sest ühhegi mu sees ep olle õnnistust ja ühtegi muud nimmet ei olle taewa al imminestele antud, fenne läbbi meie peame õnsaks sama, kui agga Jeesuse Kristusse nimmi, kidetud ja auustud iggaweste. Kristus on se te ja se tödde ja se ello, ja on tulnud otsima ja õnsaks teggema, mis ärrakadunud on: sest et temma iggawest ärraleppitamist on leidnud omma pühha kalli werre läbbi.

Kui se nüüd nenda tössi on, kuidas siis woib ristinnimesse armastus sedda nähha, et weel üks wend ehk ödde ilma Jummalale fanna ramatuta on, ja ta ei peaks mitte sowima, et keigewähhemast ommeti iggast maiaf Jummalale fanna ramatuid olleks leida, nenda et iggaweks, kes sowib neid woiks luggeda, olgo isfa ehk emma ehk perrewannem, et ta kordki päwas omma lapsed Jummalale fanna jure woiks kofkofutjuda ja nende hinged selle iggawesse ello leiwaga rõmüstada. Ehk agga ütlete: kuidas se woimalik? Kusf ni paljo ramatut sada? On neid

tännini kül jo jäotud ja ni alwa hinnaga müüdud, et neid alwemaks ennam ei woi tehha, et pollegi paljas pabber maksetud. Lugege järrele, mis muldeses ramatus Piibli-koggoduste hakkamisest sai ööldud, et üks ainus wagga Inglisma kirriko õppetaja sedda suurt tööd julges peale hakkata, ja tulletage mele, et sel aastal 1812, kui Peterburri liinas esimest Piibli-koggodust seäti ja pärrast ka Tallinnas, suur Prantsusse Ma Keiser Napoleon meie Wenne riki otsato sure sõa wäe hulgaga tulli ja ka Moskwa linna ärrapõlletas, et näitis nago peaks temma wäggi keif ärrawoitma. Agga wata, suur Prantsusse Keiser sai ärrawoitud, temma sõa wäed said surmatud, temma isse on ammo jo ärrasurnud, et ep olle temmast ennam middagi. Agga need Piibli-koggodused, mis üks mees Issanda nimmel hakkas, on tännapäwani ja keikis mailma jäus ja Ma fondades, ja ifka kaswamas, et ifka jure tullewad. Keiser Napoleon olli Jehowa Jummalala käes karristamisse witsaks, misga temma mailma rahwast nende usmatta ja Jummalala kartmatta ello pärrast karristas, agga Piibli-koggoduste läbbi on Issand meid õnnistanud ja omma armo hallikad meile lahti teinud keikis paikus, et keif, rikkad ja waesed, nored ja wannad, mehhed ja naesed tullesid ühtlase ja kustutaksid omma jänno rõõmsaste.

Ja ärgo möttelgo ükski, et se olleks nisamma hea, kui wõttaks üks wagga rikkas innimenne sedda nou ja lasseks keige omma warra eest pühha kirja ramatuid walmistada ja neid rahwa kätte murretseba, nenda et ep olleks tarwis Piibli-koggodusti seäda egga rahha ühhe ja teise käest korjata ja sedda wisi ramato trükkimist toimetada. Issand ep olle mitte ni waene, et temmal olleks meie koppikad tarwis: Keige mailma kuld ja hõbbe ja warra on

temma pärralt; egga polle temma ka mitte ni jouto, et temmal innimeste abbi tarwis olleks: kui ta räggib, siis se sünnib, ja kui temma käsib, siis se seisab walmis. Agga se on üllesräkimatta suur arm, et Jummal meid alwad ja waesed lomad ka omma tööle tarwitab ja kutsub, et temma sedda sallib, et ka meie selle pistoga, mis temma käest olleme saanud, omma wendadele abbiks woime olla. Ja meie peame se eest tännama ja sedda sureks auuks pidama, kui meie ommad koppitad kokkopannes Piiblikoggodussele ommad andid woime sata. Agga meie peame sedda ka tähhele pannema, et waimolik ossafaminne wägga kallis asji on, mis läbbi iggaüks ärkand hing ommas uskus ja armastusjes saab finnitud. Se ossafaminne kaswab röömsaste, kui innimesjed ühhel noul selle peäle hakkawad, mis nende melest armas ja tarwilinne on, ja saab ka sureks waimo ärratamisjeks ja armastusse kinnitamisjeks neile, kes teiste heldusse läbbi omma hinged hädas sawad aidatud ja rõmustud. Sepärrast on tarwis, et abbi-koggodusji seätakse, kuhho igga Jummalala sanna armastaja omma armastusse anni woib tua ja ei pea kartma sedda wägga nattofesje ollewad, waid möttelge selle weringi peäle, mis waene lefknaene ohwri rahha kirsto panni ja kuida Issand ütles: „sesinnane waene lefknaene on ennam kui keik muud sisse pannud. Sest needsinnatsed keik on ommast surest warrandusjest sissepannud Jummalale anniks, agga sesinnane on ommast waesusest keik toidust, mis temmal olli, sisse pannud.“ Ja kui peaks ka üks kihhelfond ollema, kus igga ühhel jo pühha kirja kül on, et ep olleks ennam tarwis neid noutada: siis ärgo unmustago need mitte ärra, et nemmad teiste fulloga need ramatud saanud, waid tassugo nüüd teistele jälle sedda head,

mis neile on enne sowitud. Sest armastus ei wata selle peäle, mis omma on, waid selle peäle, mis teise omma on; armastus ei wässi ial ärra, waid otšib, kuida ta teistele woib abbiks olla. Minna küssin sind, armas luggeja, ons sul ka pühha kirja ramatut? Kas sa loed sedda ka? Kas sa sedda Jum- mala sanna ka armastad? Ja kui sa selle peäle woid römoga wastada: Jah, Jummal olgo tänna- tud! küs küssin minna sind weel: mis sa olled ka teinud, et ollekšid woinud omma poolt aidata, et ka teised sedda head ollekšid kätte sanud? Se rööm, mis sinno südda Jummal sanna luggemissest tun- neb, se teädminne, et neid ni paljo on, kennel ep olle weel Jummal sanna ramatut, ja neid weel paljo enam, kes sedda sanna ei tunne egga ar- masta, waid on patto pimmedusses ja süddame holetusses wörgatud: se tähhele panneminne peab sind sundima palwele, et Isand isse armoga neid pimmedaid walgustaks ja neid julgid öppetaks hinge waesusse pärrast kartma ja wärrisema; agga se täh- hele panneminne peab sind ka sundima, et omma kät lahti teed ja annad omma poolt ka andi pühha kirja lautamisse tarwis, ilma sest luggopiddamatta, kas sinno and rohke ehk kassin on: kui agga sinno palwe ja Isfanda önnistaminne seal jures on. Sest wata, kui hästi innimeste armastusse tö korda lähhäb, kui Jummal sedda önnistab! Sedda näme selgeste sest, mis möda läinud aastaga Piibli-kog- goduste läbbi meie Maal on tehtud, kui paljo rahha on armastusse polest kokkopandud jja kui mitto pühha kirja on wälja jäntud.

Minnewa aastase ramatokesse sest olli lug- geda, et meie Gestimaal on 20 Piibli-koggodust, kes Tallinna Pea-koggodussega seltsis tööd tewad. Tännawo woib römoga teada anda, et wiis Piibli-

Koggodust on jure tulnud Wirromaal Jõhwi ja Rigola, ja Jerwamaal Madditse, Harjomaal Nissi ja Länemaal Wiggala kihelkonnades. Jõhwi k. pühhitseti 28 leikusse ja Madditse k. 13 Mardi- ja Wiggola k. esimesesl Kristusse tullemisse Pühhal esimesne Piibli-Pühha. Ja sedda on ka mitto kord nähtud, et sel wiisil rahwas keige enueminne arwo saab sest, mis P. k. tö ja sowiminne on. Andko siis helde Issand armust, et se hea nou woiks temma auuks ja mitme hinge ärratamisjeks korda miina!

Talliina Pea-Piibli-koggodnesel on ülleültse 140 liikmet, kes omma armastusse andidega sedda noudwad, et Jumjala kallis sanna igga perre ja maia seest olleks leida. Profureri herra wallitseb selle ülle ja abbiks on temmal 7 liina kirriko-öppetajad ja 5 teised herrad. Nemmad kandwad murre, et pühhad kirjad küllalt sawad trükkitud ja pokitud, wähhema hinnaga müdud ja waestele ilma maksota antud. Renda said minnema aasta Piibli-Pühhal 25 Jani-ku päwal Olawistise ja Ma kirrikus waeste lastele 60 uut Testamenti kingitud; 25 U. L. said wangidele kingitud, sedda omma kurjateggude ja pöõrmatta ello pärrast muist Arhangel liina, muist tühja male sadeti. Sedda wiisi on minnewal aastal ülleültse Talliina maal müdud ja ärrakingitud 884 P. r. ja 1575 u. L. ja 140 k. L. l. r. Se annab selget tunnistust sest, et Pea-P. k. ja abbi-k. tö Issandast rohkest on õnistud. — Ramatuid müakse Talliinas kaupmehhe Sihwarti podis sure turro äres waaghoni al ja öppetajad pallutakse sedda kirrikus rahwale teada anda. — Hakkame siis järgi möda iggaühhest koggodussest teada andma, mis möda läinud aastal on sündinud.

1) Rappla kihhelkonna Piibli-koggodussest on müdud: 20 täit Piibelt, 33 uut Testamenti ja 1 Laweti lauloramad. Piibli-koggodusse pühhal said 10 täit Piibelt ja 25 uut Testamenti waesematte koggodusse liikmetele kingitud. Rahha on sisse tulnud:

Piibli pühhal	29 rubl. 39 $\frac{1}{4}$ kop. hõb.
Urramüdüd ramatude eest	34 — 85 — —
Piibli-koggodusse liikmed pan-	
mid kokko	2 — 30 — —
Korjamisse laekas olli	5 — 10 $\frac{1}{2}$ — —
Wiimsest arwo teggemisest olli	
järrele jänud	24 — 87 $\frac{1}{2}$ — —
	<hr/>
	96 rubl. 52 $\frac{1}{4}$ kop. hõb.

Ramatude eest sai wälja antud 48 rubl. 20 kop. hõb.

Piibli pühha laulude ja pisso-
keste ramatude eest 14 — 75 — —

Talliäna Pea = Piibli-koggodus-
sele sadeti 15 — — — —

Järrele jänud rahha 18 — 57 $\frac{1}{4}$ — —

96 rubl. 52 $\frac{1}{4}$ kop. hõb.

Liggi 70 uut Testamenti olli inimeste käes luggeda, mis neile laenuks olli antud, ja on üllepea weel järrele: 127 Testamenti ja 3 Laweti laulo ramatud. Neist said tännawo Piibli pühhal 15 Testamenti altari ees ärrakingitud. Need ramatud, mis laenuks on wäljaantud, peawad igga aasta Piibli aial jälle sama nähha todud, et saaks teada, kuidas ramatud on petud ja prugitud, ja et saaks jälle mele tulletatud, et agga laenuks ollid antud ja ei mitte kingitud. Seal on ülleültse 1314 p. k. ramatuid jaatud.

2) Kosse k. P.-k. on 43 liikmet, kes lubanud igga aasta omma armastusse ande maksta, ja sai teisel Kristusse tullemisse pühhal P.-k. pühha

essimeest korda pühhitsetud, ja et kül ilm wägga pahha olli, siiski on paljo rahwast kokkotulnud ja olli wägga armas Jummalala sannast osawõtminne tunda. Seäl on 4 täit Piibelt ja 33 u. L. ärramüdüd ja 5 P. ja 22 u. L. kingitud: 51 rub. 82 kop. hëb. on sisse tulnud, ja neist jälle 43 rub. 45 kop. wäljaantud, nenda et weel 8 rub. 37 kop. taagawarraks järrele jänud. Ülleültse on seäl tännini 951 p. k. jäetud.

3) Jürri k. olli üks waene lesknaine essi-
menne, kes omma armastusse andi P.-k. tarwidus-
seks töi, ütte'bes, et essiotsa ka keigetargemad meh-
hed sest asjast ei sanud arro. Nüüd on sel P.-k.
15 liikmet, kes igga aasta omma ande towad, ja
nende hulka ka monned, kellest ei woinud lota, et
sedda asja nenda pidid armastama. Issand üfsi
tunneb inimeste süddamed ja temma kånab neid
kui wee soned. 20 rub. 60 kop. hõbbe rahha on
sisse tulnud; sest on 12 rub. Talliäna P.-P. kätte
läffitud, ja 8 rub. 60 kop. omma tarwidusseks
hoitud. 7 P. ja 22 u. L. on jaetud, et nüüd 300
perre ja 200 sauna kohtadest 116 P. ja 250 u. L.
on leida. 9 Neäri kuu päwal sai essimenne P.-
k. p. Jürri kirikus pühhitsetud ja selle rahwa hul-
gale, mis kokko tulnud, Jummalala sanna warrast ja
tarwidussest rägitud, kuidas sedda öiete Jummalala
mele pärrast tulleb pruvida. Seäl on tännini ülle-
ültse 366 p. k. r. jaetud.

4) Simona k. P.-k. p. sai mullo 26 Mihkle
ku päwal pühhitsetud, ja sel korral sai kahhe ne
kirikowöormündrile täit Piibelt kingitud selle sowi-
missjega, et ka kirikowöormündrid isjeärranis peaksid
heaks õppetusse märgiks keige fihhelfonnale ollema
ja teisi maenitsema, saggedaste ja holega Jummalala
sanna luggeda. Sepärrast antakse ka igga luggeja
parile sedda head nou, et omma uut ello Jummalala

hanna järrele seaksid ja se tarwis ka Piibelt ennes-
tele murretsesfid. Laste loetamisje jures on ka 8
L. l. r. neile meleheaks kingitud, kes keigesurema
hologa ramato luggemist ja katekismusse peatükkid
öppinud. 27 P. ja 55 u. L. ja 4 L. l. r. on
ärramüdüd, 2 P., 2 u L. ja 8 L. l. r. on ärra-
kingitud. 96 rub. 21 kop. on sisse tulnud, 70 rub.
90 kop. wäljaantud, ja 25 rub. 31 kop. on weel
järrele jänud. Seal on tännini ülleülitse 1330 p.
k. r. jaetud.

5) Rakwerre P.=k. on selle möda läinud
aasta sees 22 täit P. ja 116 L. muist münud,
muist kinginud, nenda et nüüd mitte üksi talloperre-
dest, waid ka ennamiist iggast saunast Pühha kirja
ramatut leida on. Et jo firriko torni ehitamisse
ja firriko kella ümberwallamisse tarwis kihhelfonnast
sai rahha korjatud: siis ei olnud woimalik P. k. p.
pühhitseta ja ei tulnud ennami kui 8 rub. hõb.
Piibli-kogodusse tarwidusseks sisse.

6) Marja k. P. k. ülle wallitseb noor fir-
riko öppetaja ja abbiks on temmal 15 wöörmün-
drid. Mällo sai seal furnutte Pühhal P.=k. P.
Simona firriko öppetaja abbiga jure römoga Is-
sandas pühhitsetud. Rahha on seal sisse tulnud:
157 rubla 7 kop. ja wäljaantud 136 r. 32 kop.;
10 rubla on Talliäna P. P. k. sadetud ja 10 r.
75 k. on jänud. Müdüd on seal tännini sakstele
2 P. r. ja 3 u L.; Marahwale 50 surema ja 9 pis-
sema trükkiga P. r., 235 Talliäna ja 10 Peterburri
liäna u. L. ja 3 k. L. l. r.; ärrakingitud sai 1 P. r.
ja 6 u. L. — Ülleülitse on selle kihhelfonna sees
jubba 453 p. k. r. ligumas.

7) Koiro k. pühhitseti 17. Oktobri ku pä-
wal minnewal aastal Maarja nore firriko öppetaja
abbiga P. p. ja et ilm kül wägga rop olli, siiski

tulli hulk rahwast kofko, Summala sanna kuulma, ja wõtsid römoga neid pissokessi ramatokessi osta, mis Piibli-koggoduste arroteggemist teada andsid. Müdud on 36 P. ja 24 Test. aaga ärrakingitud 50 Test. Rahha on sissi tulnud 76 rub. 38 kop.; sest sai 55 rub. 85 kop. wäljaantud ja 20 rub. 35 kop. Talliäna P. = P. k. kätte sadetud. Ülleültse on seal peäle 850 p. leida.

8) Ambla k. P. = k. ei sanud sel aastal P. p. pühhitseda, sellegi pärrast on 38 P. ja 55 u. T. ärramüdüd, ja üks P. ja 7 T. ärrakingitud. Rahha olli järrel 58 rub. 8 kop.: sest sai 27 rub. 50 kop. wäljaantud, ja 28 rub. 58 kop. on weel ülle jänud. Et jo kül paljo ramatut kihhelfonna rahwa kätte on muretsetud: süiski neid tahhetakse ifka weel ni saggedaste, et Joulo ümber 16 täit Pibelt telliti. Seal on ülleültse jo 1641 p. k. r. ligumas.

9) Zerwa Mad dikse k. uus P. k. pühhiteses sel aastal 13 Mardi ku päwal esimest korda omma Pühha, ja et koggodus sedda süddamelikko römoga pühhiteses, on sest tunda, et selle weike kihhelfonna sees 56 r. 55 kop. korjati, kenneft 10 rubla hõb. Talliäna Pea P. k. sisse sadeti ja 46 r 55 kop. eest Piibli r. telliti.

10) Zerwa Jani k. on 247 p. kirjad P. k. läbbi ligumas, 129 täit P. ja 118 u. T.

11) Türrri k. on peäle 600 p. kirjad ligumas.

12) Petri k., kus igga ühhes perres Piibli r. P. k. poleft on kingitud, on ülleültse 740 p. kirjad wälja jaetud.

13) Lihhola ja 14) Kirrewerre kihhelfonnades on 23 hinge, kes igga aasta omma andi Piibli k. tarwidusfeks andwad. Üks moisa tüdruk andnud 3 rub. hõb. korraga! oh et se and ka Jesanda käes paljo wagits! 12 Püibelt ja 30 Tes-

tamenti on ärramüdüd. 45 rub. 14 kop. neil olli ja sest on 3 rub. 65 kop. wälja antud, ja 41 rub. 49 kop. on siis weel üllejänud. Piibli-koggodus wötnud sedda nou, igga luggeja lapsese, mis lerist lahti saab, testamenti ramato pole hinnaga ja igga parirahwale, kes abbiellusse heitwad, täit sure trüf-figa Piibli ramato rubla hõbbedaga lubbada ja nende nimmed ja laste nimmed sisse kirjutada, et nisug-gused ramatud rahwa melest. öiete wägga armsaks peaksid minnema. Seäl on 669 p. k. leiea.

15) Kullama k. on jo ülle 800 p. k. wälja jäetud. Seäl sai jo monne aasta eest P. k. ehhi-tud; noor õppetaja uendes sedda sel aastal 23 Ok-tobri ku päwal, rahwas ostsid 250 ramgtodest sest esimest korda trüffitud arroteggemisest. Köster olli firriko rosidega ilmsaste ehhitanud. 20 meest lubbasid igga aasta ommad andid Piibli lautamisest tarwis.

16) Karruse k. P.-k. on 46 liikmet, kes igga aasta omma andi maksawad, ja korjati 52 rub. 57½ kop. hõbbe, ja anti sest wälja 38 rub. 7½ kop., et weel 14 rub 50 kop. üllejänud. Ärra-müdüd on 6 t. P., 27 L. ja 3 L. l. r. Ja tänno Issandale, et temma wäggew arm pühha San-nale ka maad saatnud. Üks tüttarlaps, kes enne ka muid pissokessi ramatuid olli luggenud, ei taht-nud pärrast einam muud kui agga uest Testamen-tist luggeda, et se temma melest keigearmsam ja keigetullusam tenma waimo jahhutamas olli. Oh sedda õnnist tundmist! Teine tüttarlaps, kes leri aial täit Piibelt olli sanud ja sedda ramato igga-pääw omma hinge kasuks luggenud, tunnistas weel surma wodi peäl, et kül heal meel sürrefs, sest et läh-häb omma õnnisteggia jure; agga sedda temma weel kahhetset, et ei pidand omma armsa Piibli ramato

sama kasa wõtta. Kui õppetaja se peale ütles: egga juhatajat polle enam tarwis, kui sa Issanda jure saad: siis hakkas temma silma näggo pühhas römüs ja õnšas tännamisses hiilgama. Ja teisel päwal läks temma hing Issanda rahho sisse. Seäl on 492 p. k. r. ramatut ligumas.

17) Niggola k. Länemaal on ülleültre 555 p. r. wälja jaetud.

18) Martna K. P.-k. on 16 liikmet, kes igga aasta omma lubbatud andi makswad, ja korjati 30 rub. $21\frac{1}{2}$ kop., ja sest rahhast sai 29 rub. 48 kop. wälja antud ja $73\frac{1}{2}$ kop. jäi weel järrele. Arramüdüd said 23 P. ja 4 L., agga 1 P. ja 1 L. ärrakingitud. Kui armas Jummalä sanna selle melest on, kel waimo nälga on, tunneme sest, et üks poolpimme innime ramato ostis, ja teine poolpimme üht ennessele, teist sõbrale wõttis. Kül armas luggu, kui se tössine walgus pimmedatele paistab ja need walgustab. Seäl on ülleültre 876 p. k. ramatud ligumas.

19) Niddala k. P.-k. juttustab ommašt hafatussest nenda: 1830 kui õppetaja kirriko peale hakkas, ep olnud kihhelfonnast enam kui 60 t. P. ja 100 L. leida, ja rahwas kehwad, et ei joudnud täie himmoga ramatud osta. 1839 sai õppetaja 100 L., mis 50 kop. hõb. wois ärramüia; ja se hind olli rahwa melest ni alw ja nende himmo ramato järrele ni suur, et pühhapääw hommiko, enne kui õppetaja koogodussele sedda sai teada annud, jo keik ramatud said ärrawidud, et paljo weel ilma jäid. Selsammal aastal said weel 200 ramatut murretsetud ja nenda sammoti pea ärrawidud. Sel wišil näggi rahwas selgeste, mis suurt kasso P.-k. tö sadab, ja wõtsid römoga sedda sowimist wasto, et ta ommas kihhelfonnas P.-k. seakšid, ja 45 hinge

lubbasid igga aasta omma andi maksta. Se uus P.=k. heitis Hapsalo liina Pea=P.=k. seltsi. Sest aiaft on nüüd 112 t. P. ja liggi 600 u. L. wäljaantud, nenda et nüüd 382 tallo ja 406 wabbat maiades üllepea 172 t. P. ja 1000 L. on, ja on siis arro maia leida, kus ep olleks Jummalä sanna ramatut ollemas. Wiimsel P.=p. wöttis Riddala P.=k. sedda nou, Talliinna Pea=P.=k. seltsi heita, sest et muidogi keif ramatud, mis müdi, Talliinnast said todud.

20) Põh haleppe k. P.=k. rahha warrandus olli 81 rub. 1 kop., sest sai wälja antud 65 rub. 5 kop. ja jäiwad 15 rub. 96 kop. weel järrele. Se on wägga armas luggeda, mis õppetaja omma P.=k. tööst kirjotab. Keige ennam kidab temma sedda prufi heaks, ramatud rahwa kätte laenuks anda, kui kegi ei sa ramato hinda wälja maksta, agga iggaühhel on ka se kõwwa käst, et igga Piibliühhal omma laenatud ramato jälle peab näitma. Ja on wägga halle nähha, kui liggi 70 inimest altari ümber seiswad, iggaühhel ramat keigeparrema rättiko sisse mäsitud kaenlas, et woiks sedda seatud wiisil õppetajale nähha tua; ja monni ramat on ni wägga katkend, et wassega ehk naelaga pididi parrandud sama: kust selgeste nähha, et ramat ei seisnud asjata firstus, waid allati käes olnud. Monni luggeja korjab siis mitto aastat omma rahha koppikast, et saaks isst ramato osta; ja se on siis paljo parrem, kui et temma sedda rahha ehk mu wiisil olleks raiskanud; ja mis surem ja parrem kasso woib rahhast ja ramatust olla, kui et sedda hinge kassuks saab kullutud. Ja nenda saab ka igga maia wannemale, ka woibrast kihhelkonnast, Testamenti kingitud, kui ta lubab, sedda ramato omma laste ja perrega iggapääw luggeda, et keif sest kasso saaksid. Tulli lord õp-

petaja wasto üks lesknaene, kes jo 16 wersta läbbi mudda ja wihmaga olli käinud, ja pallus halledaste, et õppetaja ostaks sedda paela, mis temma käes müä olli. Õppetaja hakkas temmaga jutto aiama ja kulis temma suust, kuidas temma õnneks arwas, et üks rätsep olli nelli sülda paela ostnud ja üks hallastaja naene tüffi leiba annud, mis temma omma poia kolme wäetima lapsese piddi wima, kelle emma jo surnud ja kes nüüd temma toitja on, sest et issa teomees on ja ei sa ühtegi laste eest muretseda. Õppetaja kulas järrele, kas naene ka piddi ostama luggeda? Jah kül — agga kül on jo kawa, et ei sanud luggeda. — Miks mitte? ehk silma selletus on jo kassin? Ei mitte, waid silmad selletawad weel kül: agga parrago, se ainus ramat, mis naesel olnud, üks wanna lauloramant, olli jo mitto aasta eest — ärrawarrastud! Kül sai naene rõõmsaks ja läks tännades omma teed, kui temmale Testament sai kingitud, et temma jälle wois luggeda. Põhhaleppe k. on pea 1200 p. k. r. wäljaantud.

21) Wiggala k. sai esimesesl Kristusse tullemisse Pühhal essimenne Piibli P. pühhitsetud; 29 rubl. 20 kop. said korjatud; sest sadeti Tallinna Pea P. k. 15 rubla ja üllejänud rahha eest telliti Piibli ramantud.

22) Niggola k. Wirromaal on 15 liifmet, kes igga aasta omnad andid P. k. seltsi tarwiduses jagawad. 11 rubla hõbbed. said Pea P. k. läffitud; 4 tallorahwale, kelle maiad ärrapõllend, said uut Test. kingitud. Seal on 72 P. r. ja 221 u. T. ligumas.

Kui mitto waest santi käib ühhest maiast teise ja kerjab, kust pallokest saaks ja kõhto täidaks. Ja nemmad loewad kül, agga kõhho pärrast, mitte hinge kassuks: sest südda ei tea egga sa ossa sest,

mis su loeb. Oh mis suur kahjo, kui ni mitto hinge, fedda armas Jesus ka on lunnastanud omma pühha kalli werrega, nenda ei öppi tedda tunnema egga armastama. Kas siis ei peaks igga risttiinnimesse kohhus ollema, järrele kulata, kas sant ka ostab luggeda, kas himmustaks ka ramato sada? Ja kül olleks siis ka Piiblikogodus walmis, igga tössise näljatsele fedda iggawest ello leiba murdma, ja jaggama, et hinge nälg saaks täidetud. Ja et se woiks sündida, et Piiblikogodusel olleks fedda joubo, ni paljo ramatut ilma hinnata ärraanda: selle jure peab igga risttiinnimenne, kes polle paljas nimme kandja, waid ka teab, mis se rist tähhendab, mis pärrast tedda risti inimesseks nimmetakse, omma joubo ja armastust möda abbiks ollema. Ja se pärrast on tarwis, et mitte üksi Piiblikogodusi saab seatud, waid igga tössine risttiinnimenne peab ka isse Piiblikogodusse liikmeks heitma, et temma olleks kui oksoke selle hea pu külges, mis head wilja sadab Jumjala rigi kaswatamisseks ja temma pühha sanna lautamisseks. Sedda teab jo iggaüks, et üksik süssi pea kustub, ja mis üks ei joua teha, fedda sawad mitto, kes ühhel noul on, pea tehtud, ja isseärranis, kui nemmad Issanda Jesusse kalli towtuste peäle: „kussa kaks ehk kolm ühhel noul on, seäl ollen minna kess nende seas“, temma pühha nimmel ja temma auuks ja temma armastuses ühte nousse heitwad.

Sepärrast küsün miuna sind, armas luggeja, kas sinno liggidal on ka Piiblikogodus? Kas sa olled isse ka Piiblikogodusse life? Pallun sind wägga: ärra jätta fedda asja mitte nendasammoti, ärra unnusta mitte, et Piiblikogodused on Issandast tännini wägga rohke armoga önnistud, nenda et julgeste woime lota, neid Issanda mele pärrast

ollewad. Ärra panne sedda mitte raskeks, kui so-
witakse, et ka sinna ommast piskust armastusse an-
di toofsid iggawesse kasso peäle; ärra pea sedda
alwaks, kui sa teistega ühhel noul omma Jummalä
armastust ülles näitad ei mitte üksi sanna ja kele-
ga, waid töega ja teoga. Amen, nenda sündko se!

Teist korba trükkitud.

ist zu Drucken erlaubt worden.

Im Namen der Civil-Oberverwaltung der Ost ee-Provinzen,
Gouvernements-Schuldirector Ba. on v. Resillon,
Censor.

Tallinnas 1850.

Trükkitud Lindworski kirjabega.